איכא בינייהו עניי כותיים אהעשיר העני

אין מפריש עליו וזכה הלה במה שבידו

ורבנן מאי שנא למיתה דעבוד תקנתא ומאי

שנא לעשירות דלא עבוד תקנתא יימיתה

שכיחא עשירות לא שכיחא אמר רב ייפפא

היינו דאמרי אינשי חברך מית אשר איתעשר לא תאשר: מת צריך לימול רשות

וכו': תניא יובי אומר יורשין שירשו ומי

איכא יורשין דלא ירתי אלא אמר ר' יוחנז

ישירשו קרקע ולא שירשו כספים א"ר יונתן

הניח מלא מחט גובה מלא מחט מלא קרדום

גובה מלא קרדום ור' יוחנן אמר יאפילו הניח

מלא מחם גובה מלא קרדום וכמעשה

דקטינא דאביי: ת"ר ישראל שאמר ללוי

מעשר יש לך בידי אין חוששין לתרומת

מעשר שבו כור מעשר יש לך בידי חוששין

לתרומת מעשר שבו מאי קאמר אמר אביי ה"ק ישראל שאמר ללוי מעשר יש לך בידי

והילך דמיו אין חוששין שמא עשאו תרומת

מעשר על מקום אחר כור מעשר יש לך בידי והילך דמיו חוששין שמא עשאו תרומת מעשר על מקום אחר "אמו ברשיעי עסקינן

דשקלי דמי ומשוו ליה תרומת מעשר אלא

אמר רב משרשיא בריה דרב אידי הכי קאמר

ישראל שאמר לבן לוי מעשר לאביך בידי

הילך דמיו אין חוששין שמא עשאו אביו

תרומת מעשר על מקום אחר כור מעשר

לאביך בידי והילך דמיו חוששין שמא עשאו

אביו תרומת מעשר על מקום אחר וכי

ינחשדו חברים לתרום שלא מן המוקף אלא

אמר רב אשי יה"ק בן ישראל שאמר ללוי כך אמר לי אבא מעשר לך בידי או ימעשר לאביך בידי חוששין לתרומת מעשר שבו

כיון דלא קיץ לא הוה מתקן ליה בעל הבית

כור מעשר לך בידי או כור מעשר לאביך

בידי אין חוששין לתרומת מעשר שבו כיון

דקיץ תקוני תקניה בעל הבית וכי יש לו

רשות לבעה"ב לתרום תרומת מעשר האין

אבא אלעזר בן גמלא היא דתניא אבא אלעזר

בן גמלא "אומר יונחשב לכם תרומתכם

ל) [לקמן פה. כתובות פג:], ב) [ל"ל רבא וכן

פג:], כ) [ל"ל רבא וכן איתא בערוך ערך אשר ב"],

ו) במיי פ"ג מהלכות

תרומות משמע דלא גרס נזה מעשר לאביך כו',

נולה יג: ע"ש בכורות (נ

נח: ע"ש מנחות נד:, ה) [ל"ל לפרוע], ט) [ב"ב

קס:], י) בס"א: טרפה, יא) נ"ל תרומה ומעשר. ר"ש

מדקוי ועי׳ רש״ש, יב) קוף

מדטור זע יש בי, פ"ח ופ"ב דחלה. נמוקי ריר"ד וער רשב"ח

הגרי"ב, ועי' רשב"א שמביא מקור מטבול יום

פ״ד מ״ח**,**

ומוספתא ד) [יומל ו. וש"כ], ס) [עירובין ל: וש"כ],

רפ״גו.

נו א ב ג מיי׳ פ״ן מהל׳ מעשר הלכה ז: מעשר הלכה ז: בח ד מיי׳ פ״ג מהל׳

תרומות הלכה טו וע"ש ובכ"מ: נמ ה מיי שם הל' יב:

מוסף תוספות

א. ולת״ק כיון שאין עניי ישראל בעיר לא יפריש כלום. תוס' הרח"ש. ב. וקאמר דוקא שירשו קרקע, [כלומר דבכענין זה הוא דתקון רבנן לגבות בחזקתן. לשנ"h.], אבל ירשו כספים [בכי הא לא תקון רבנו. לשנ״ה.ו צריד תקון רבנן. לשנ״ל.] צריך ליטול רשות. מוס׳ הלח״ם. ג. דלהכי נקט הילך דמיו, דאם לא מכרו היה מותר לאכלו. מוס׳ הלח״ם. T. וחיישינן שמא שכח מה שא"ל אביו שעשאו מה שאת אביו שעשאו תרומת מעשר על מקום אחר. תוס' הכח"ש. ה. דדרשי' בתרומת ה דדרשיי תרימו אפי׳ אחד ביהודה ואחד בגליל. מום' הרא"ש. ו. אלמא לא בעינן מוקף בתרומת מעשר. מוס׳ הרל״ש, ז. לתרום שלא מן המוקף. תוס׳ הרח״ש. ח. אבל הכא אין תולין . הדבר להחמיר שמא תרם תוס׳ הרא״ש. וכ״ה במהרש״א בד"ה וכי נחשדו. מו. שלא יהא שולח יד בפיקדון ר״פ ב״מ לח. [ד]למא יגע כשאינו שלו ולא יניחם ריסתלק מן הספק. רמב"ן לקמן לא. ד"ה המניח.

פסקי רי"ד

ו העשיר העני אין מפרישין עליו וזכה הלה במה שרידו: מ"מ דלמיחה עבוד רבנן תקנתא ומ״ט דלעשירות לא עבוד תקנתא: מיתה שכיחא רב פפא היינו דאמרי אינשי מיית חברך אשר

איבא בינייהו עניי בותיים. אומר ר"י דלא תקינו אלא נחזקת עניי העיר א ולא כמו שפירש הקונטרס דלתנא קמא גרי אריות הם ולא יפריש בשבילם אלא בשביל עניי ישראל מפריש בכל מקום שהם דח"כ לא נפקא מינה מידי מאי בינייהו: תביא רבי

אומר יורשין שירשו. מפריש עליהס אבל לא ירשו לא מפריש עליהן ואסיפא קאי ואם הלוה בפני ב"ד אין לריך ליטול רשות מן היורשים ב אבל ארישא דקתני מת לריך ליטול רשות מן היורשים לא מלי קאי דכ"ש אם לא ירשו שנריך ליטול רשות יותר שחין עליהן מוטל לפרוע חוב אביהן: וכמעשה דקטינא דאביי. ואע״ג

דאמר התם במי שהיה נשוי (כמובות דף לא:) דאי אמרו ליה הני חמשין דמי קטינא סלוקי סלקוהו הכא מקנתא דרבנן היא:

'לך דמיו חוששין שמא עשאו כו'. פירש בקונט׳ לחחר שקיבל המעות עשאו תרומת מעשר וקשה לר"י דלאחר שמכרו איך יכול לעשותו הא לא מיחסר משיכה שהרי ברשות ישראל קאי אלא י"ל דשמא עשאו קודם קבלת הדמים קאמר ופריך אטו ברשיעי עסקינן דשקלי דמי ומשוו ליה תרומת מעשר פירוש ומשוו ליה כבר מרומת מעשר מעיקרא:

מעשר לאכיך בידי הילך רמיו. תימה אמאי נקט השתא הילך דמיו ועוד אמאי חוששין כלל שעשחו חביו תרומת מעשר והח אדרבה חזקה על חבר שאינו מוליא דבר שאינו מתוקן מתחת ידו כדאמרי׳ (פסחים דף ט.) בחבר שמת והניח מגורה מליאה פירות וי"ל בדוחק ג דהסבר דמסתמא אביו אמר לו אם הוא מתוקן או אינו מתוקן ואם לא נטל דמיו רמי אנפשיה לצורך עצמו ומדכר שאמר לו אביו ואם לא מדכר חשבינן ליה בחזקת מתוקן אבל כשנוטל דמיו לצורך אחרים לא רמי אנפשיה ומדכר ד: ובי נחשרו חברים לתרום שלא מן המוקף. תיתה דתנן במסכת

ביכורים (פ"ב מ"ה) תרומת מעשר שוה לביכורים בשני דרכים ניטלת מן הטהור על הטמא ושלא מן המוקף ואמר נמי בירושלמי בפ׳ ב׳ דתרומות (ה״א) דכל התורה כולה למידה ומלמדה חוץ מתרומת מעשר שמלמדה ואינה למידה דבתרומת מעשר כתיב (במדבר יח) ממנו מן המוקף ומוקמי׳ ליה בתרומה גדולה ולא בתרומת מעשר ה ובפ׳ הזהב

(ב"מ דף מט.) אמרינן ישראל שאמר לבן לוי כור מעשר יש לך בידי

רשאי בן לוי לעשותו תרומת מעשר על מקום אחרי והכא פריך אתרומת מעשר וכי נחשדו כו' וי"ל מדרבנן אף תרומת מעשר בעי מוקף והא דקאמר רשאי בן לוי היינו בשבתות ויו"ט דשרי בדאמרי בהחשה רבה (יבמות דף לג.) דו וקשה דבפ׳ המפקיד (ב״ת דף לת.) תנן המפקיד פירות אצל חבירו אפילו הן אבודין לא יגע בהן ומפרש רב

נחמן בר ינחק בגמרא דחיישינן שמא עשאו יא תרומת מעשר על מקום אחר ואמאי וכי נחשדו לתרום שלא מן המוקף ואומר ר"ת דגבי פקדון חיישינן טפי" ובחששא מועטת תולין הדבר להחמיר שלא ליגע בו וחיישינן שמא בשבתות ויו"ט עשאו דשרי שלא מן המוקף כדאמר בהאשה רבה (יבמות דף 12.) אבל בשאר מקומות לא חיישינן דלא שכיחא שיהא לו פירות בביתו ולא יהא לו די לשבת אם לא יעשרו תמקום אחר וי״מ דדוקא חברים לא נחשדו לתרום שלא מן המוקף דהכא איירי בבן לוי שניתן לו מעשר ואין נותנין אלא לחבר כדאיתא בהזרוע (חולין דף קל:) אין נותנין מתנות לכהן עם הארץ אבל המפקיד כל אדם מפקיד אף שאינן בקיאין בהלכות מוקף וא"ת ההיא דביכורים דנטילתה שלא מן המוקף היכי מלי למימר דמדאורייתא איירי הא קתני ולריכה שיעור כתרומה

ומדאורייתא לתרומה גדולה אין לה שיעור דחטה אחת פוטרת את הכרי וי״ל דאין לה שיעור למטה אבל יש לה שיעור למעלה דאין יכול לעשות כל גורנו תרומה דבעינן ראשית ששיריה ניכרים וכי האי גוונא איכא בריש מסכת פאה (פ״א מ״א) גבי אלו דברים שאין להם שיעור: לתרום שלא מן המוקף. פי׳ בקונטרס דשמא באותה שעה אינה בעין ואין נראה דתרומה גדולה מדאורייתא בעי מוקף וא״כ אפילו שמיהן

לפניו ובתרומת מעשר נמי דלא בעינן מוקף אלא מדרבנן נראה דהיינו משום גזירה אטו תרומה גדולה ובעינן מוקף אפילו שמיהן לפניו כמו בתרומה גדולה וגבי חלה נמי תנןי[©] מוקף אפילו שתיהן לפניו: ברך דדא קייץ בו'. וא״ת והא מוקי לה כאבא אלעזר בן גמלא דאמר ניטלת מאומד וא״כ כי לא קייץ נמי ליחוש דלמא תקוניה תקניה בעה״ב מאומד וי״ל דאינו תורם מאומד דבר שאינו שלו שאינו רוצה להפסיד לא ללוי ולא לכהן: ארן אבא אלעזר בן גמלא היא. וא"ת נהי שיש לו רשות לתרום שמא לא חשש לתרום מעשר שעתיד ליתן ללוי והיאך נתיר מספק וי"ל דכיון שהרשות בידו ושהה זמן גדול בביתו ומנוה עליה רמיא סתמא דמילתא דתקוניה תקניה:

עניי כוחיים. שאם אין עניי ישראל בעיר ויש עניי כוחיים מפריש ללורכם ויעכבם לעלמו שאף הם זוכים בהן דכוחיים גרי אמת הם. ולתנא קמא גרי אריות הם ולא יפריש בשבילם אלא בשביל עניי ישראל יפריש בכל מקום שהם: ווכה הלה במה שבידו.

הלוה הזה אינו חייב ח' לפרוש משלו שהרי הלוהו ע"מ שלא ליפרע הימנו: דעבוד מקנחא. דקאמר מפריש עליו בחזקת עניי ישראל ובהעשיר קתני אין מפרישין עליו: לא שכיחא. הלכך לא חשו לה: אשר. האמן והחזק הדבר לשון שריר וקיים ש: לא מאשר. לא תאמן: שירשו קרקע. שעליהם מוטל המלוה לפרוע חובת אביהן: מלא מחט. כלומר הניח קרקע מועט אין זה מפריש בחזקת יורשין אלא כשיעור דמי הקרקע: מלא קרדום. כלומר קרקע הרבה: אפי׳ הניה מלא מחע גובה מלא קרדום. כלומר כל חובו לפי שהוא יכול לטרוף ולחזור ולטרוף כל שעה שיפדוהו ממנו: כי ההוא מעשה דקטינה דהביי. במי שהיה נשוי בכתובות (דף נא:) דההוא דהוו מסקי ביה מאה זוזי ושכיב ושביק הטינא שוי חמשים אתא בעל חוב טרפוהי אתו יתמי יהבי ליה חמשיו וסלקוהו הדר אתא טרפה כו': ישראל שחמר ללוי. כולה מפרש וחזיל לה: מעשר יש לך בידי. שהפרשתי מתבוחתי לצורכך: והילך דמיו. ומוכרהו לי ונטל זה את דמיו: אין חושש. ישראל זה שמא לאחר שמכרו לוי עשאו לוי זה תרומת מעשר על מעשר אחר שהיה לו בביתו דכיון דלא ידע כמה יש לו בידו לא עביד ליה תרומת מעשר. אבל אמר כור מעשר יש לך בידי ונתן לו הדמים אסור ישראל זה לאכול הימנו ואפי׳ הפריש תרומת מעשר לכהן לפי חשבונו חיישינן שמא לאחר שקיבל הדמים עשאו לכולן תרומת מעשר על תשעה כורין שיש לו בביתו מעשר הטבול לתרומת מעשר דכיון דלה משך יכול לחזור הלוי ואע"פ שהוא ברשותו של ישראל לא הנו לו מעותיו דאימת הנייה האי לוי דלקנייה לישראל בקבלת מעות הלכך כי חזר בו ועשאהו תרומת מעשר חל עליו השם: מעשר לאביך בידי. בחיי אביך הודעתיו שהיה לו מעשר

בידי: מוקף. סמוך כמו אין מקיפין

שתי חביות (בינה דף לב:). אסור לחבר

לומר תבואה שיש לי במקום פלוני תהא

תרומה על זו שמא אותה שעה אינה

בשתי בעין ואם עשה עשוי: כך אמר לי אבא. לפני מותו מעשר לך בידי: חושש. הלוי הזה: לחרומת מעשר. הראויה לינטל הימנו. ואע"פ שחזקה על חבר שאינו נפטר מן העולם עד שיתקן כל פירות טבלים שבידו הכא איכא למיחש דכיון שלא הזכיר בלואתו סכום מדה שמא לא היה יודע כמה יש: אין חוששין. שמוחזק ישראל זה שתיקנו קודם שמת ואע"פ שאין מוטל עליו: לתרום חרומת מעשר. הלא אין המעשר שלו אלא של לוי והוה ליה תורם שלא מדעת:

תורה אור השלם ונחשב ַּרְרִּמֶּתְּכֶּם כַּּדְּגֶן מִן הַגֹּרְן וְבַמְלֵאָה מִן הַיְּקֶב: וְבַמְלֵאָה מִן הַיְּקֶב: במדבר יח כז

מוסף רש"י

וקטינא דארעא. שלות קטנות. (כתובות צא:). שלא מן המוקף. מדגר שאינו סמוך לו באותו כלי דליהוי מיניה וביה (ערובין ל:) מן שאינו סמוך לו, כגון (ביצה לב:) אין מקיפין שמי מביות, וכמו (נדה עא:) מקפת וקורא לה שם, לשון מקריב ומגיעין זה לה, ואסור לחבר להפריש ממה שאיו לפניו על מה סומך עליו אינו בעין, שנאבד או נרקב, ונמלא שאין אומר כלום ואוכל שמין אומר כלום ואוכל טכלים (חולין ז.). ובחשב לכם תרומתכם. גלוים

נשתי